

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Мария Видолова

на дисертационен труд за присъждане на научна степен „Доктор на политическите науки” по 3.3. „Политически науки /Европеистика – Икономически изследвания на ЕС/“

автор на дисертационния труд: доц. д-р Калоян Димитров Симеонов – катедра „Европеистика” към Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

тема: „Създаване на банков съюз в Европейския съюз“

Представената рецензия е в изпълнение на Заповед на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ № РД 38 – 233 / 12.04.2016 г., с която съм избрана за член на научното жури в конкурса за присъждане на научна степен “Доктор на политическите науки” по 3.3. „Политически науки /Европеистика – Икономически изследвания на ЕС/“ към катедра „Европеистика“. Авторът е редовен доцент към катедра „Европеистика“ на Философския факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“.

1. Данни за кандидата

Доц. д-р Калоян Симеонов е завършил висшето си образование в УНСС гр. София - магистър по международни икономически отношения. Завършил е и магистърска степен по европейски изследвания в Колежа на Европа, Варшава (Полша). През 2006 г. придобива научната степен „доктор по икономика“ в УНСС, като дисертационният труд е в областта на международните финанси, макроикономиката и международните икономически отношения.

Академичното развитие на Калоян Симеонов започва от 2002 г. като е последователно е лектор в Нов Български университет, където преподава дисциплините „Икономически и валутен съюз“ и „Увод в европейската интеграция“; Техническият университет, гр. София – дисциплините „Европейска интеграция“, „Електронна търговия“ и „Интегриране на България в ЕС“; УНСС – дисциплините „България и европейската икономическа интеграция“ и „Вътрешен пазар и общи политики на ЕС“; Институт по публична администрация – лектор по „Право на вътрешния пазар“; Американски университет – Благоевград и Дипломатически институт гр. София.

В Софийския университет, Философски факултет – Катедра „Европеистика“, Калоян Симеонов работи от 2007 г. първоначално като лектор, а от 2011 г. е щатен преподавател по дисциплините „Социално-икономическо развитие на България след

1990 г.“, „Социално-икономическо развитие на държавите-членки на ЕС след Римския договор“, „Икономически и паричен съюз“, „Вътрешен пазар“, „Участие на България в процеса на вземане на решения в ЕС“, „Разширяване на ЕС“ и др.

Освен научната кариера, кандидатът има богата професионална биография – работил е на различни позиции в Министерство на финансите, в администрацията на Министерски съвет – където последователно е заемал длъжностите старши, главен и държавен експерт в Дирекция „Координация по въпросите на Европейския съюз и международните финансови институции“, бил е и.д. началник на отдел „Координация по въпросите на Европейския съюз и международните финансови институции“ към МС и член на Съвета по европейските въпроси. Работил е като краткосрочен туининг експерт по проекти на Европейската комисия, средносрочен тайекс експерт, ръководител /координатор/ на екип на Европейската комисия за кипърската турска общност, както и към Министерството на финансите на Република Косово и др.

Доц. д-р Калоян Симеонов развива активна обществена дейност, свързана с политиките на ЕС – член е на екип „Европа“ и активно подпомага дейността на младежкия екип „Европа“. Участва активно и в комуникационни кампании и събития, свързани с подготовката на България за членство в ЕС, или с отразяването на ефектите от него. Член е на управителния съвет на Българската асоциация за изследвания на Европейската общност, член е на Българската макроикономическа асоциация, на Евроклуба към Българската търговско-промишлена палата и др.

2. Оценка изпълнението на условията за получаване на научната степен „доктор на политическите науки“ от кандидата

Представеният дисертационен труд на доц. д-р Калоян Симеонов отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на закона за развитието на академичния състав в Р България, както и Правилника за реда и условията за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Софийския университет "Св. Климент Охридски". Към материалите по конкурса са приложени изискуемите документи, както и доказателства за придобитата образователна и научна степен „доктор“ и придобитата академична длъжност „доцент“. Коректно са отразени основните елементи, свързани с актуализация на дисертационния труд в сравнение с изданието на автора „Създаване на банков съюз в ЕС“, изд. на СУ „Св. Кл. Охридски“, С., 2015 г., както и новите елементи и допълнения в резултат на препоръките от вътрешната защита в Катедра „Европеистика“ през м. март 2016 г. В списъка на публикациите по темата на дисертационния труд на доц. д-р Калоян Симеонов са включени две монографии, два учебника и 18 публикации на български и английски език. В разширения списък на публикациите на автора са включени 78 заглавия, от които 8 учебници, учебни помагала и монографии, 40 статии и други публикации, 5 ръководства и учебни помагала, както и 22 публикации на английски и френски език. Има редица участия като редактор, рецензент, или член на жури. Изпълнени са изискванията на Закона за

развитието на академичния състав в Р България и правилника за неговото приложение по отношение на лекционната дейност.

3. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Представеният дисертационен труд е посветен на несъмнено значим от гл.т. състоянието и тенденциите във финансовия и по-специално банков сектор в Европа проблем, какъвто е възможността за създаване на банков съюз в Европейския съюз в контекста на антикризисните мерки и широкомащабните реформи на икономическия и паричен съюз. Проблематиката е сравнително слабо изследвана и особено за България придобива приоритетно значение във връзка с възможността за по-ранно присъединяване на страната към банковия съюз.

Научната област, в която се ситуира дисертационният труд е в сферата на международните отношения и сравнителната политология, което предопределя неговия мултидисциплинарен характер. Направен е опит за цялостен анализ на разглежданата тема, който се основава на задълбочено изучаване на законовите, нормативните и др. изисквания във връзка с публикуваните директиви и регламенти на ЕС, частични научни достижения на други автори по части от разглежданата материя, на статистически данни и отделни становища, както и на придобитите от докторанта знания и информация в процеса на неговата работа. На основата на направените анализи и изследване на различни възгледи се предлагат множество решения на актуални и с бъдещ характер проблеми в банковия и финансовия сектор.

4. Обща оценка на дисертационния труд

Дисертацията се състои от увод, изложение в седем глави, заключение /с общ обем 608 стр./. В научния труд са включени и две приложения, които представят значимите кредитни институции под директния надзор от ЕЦБ и хронологичното развитие на банковото законодателство в Европейския съюз. Библиографията съдържа 350 български и чуждестранни източника в областта на международните отношения, международното право и политиките на ЕС в областта на финансите и банковото дело, както и официални документи на институциите на ЕС и българските институции, основните актове на ЕС в областта на банковия съюз и др.

Изследването си поставя две основни цели, а именно: 1. да направи анализ на процеса на създаване на банковия съюз като качествено нов модел на интеграция във финансовия сектор в ЕС /с фокус държавите членки от Евророната/ и 2. Да изследва логиката и аргументите за присъединяването към банковия съюз, вкл. и приемането на единната европейска валута от държавите-членки на ЕС извън евроната, в т.ч. и България.

За реализация на поставените цели, както и задачи на дисертационното изследване доц. д-р Калоян Симеонов задълбочено анализира проблемите, свързани с мястото на банковия съюз в архитектурата на икономическия и паричен съюз, като подчертава липсата на симетрия между интеграционните процеси на икономическите политики и единната парична политика на ЕЦБ. За целите на изследването е изготвен

аналитичен обзор на правната рамка във връзка с участието в банковия съюз, представени са различни теоретични концепции и авторови виждания относно необходимостта от финансова интеграция, като специално внимание е отделено на структурата и елементите на банковия съюз, както и на значението на общата предпазна мрежа в единния надзорен механизъм. Акцентът е поставен върху ролята на банковия съюз при намаляване потенциалните опасности от възникване на финансова нестабилност /вкл. и чрез фискалния подпомагащ механизъм. Изведена е връзката между банковия и фискален съюз. Авторът подчертава, че изграждането на банковия съюз в ЕС е в напреднал етап по отношение реформирането на финансовата система, но това не е последната стъпка от нейното реформиране, тъй като през последните години ЕС предприема и редица други промени и инициативи в тази сфера.

Дисертационното изследване е правилно структурирано, като в началото авторът се спира на теоретичните основи / в т.ч. и теоретичните концепции/ във връзка с изграждането на банков съюз в ЕС. Направена е кратка ретроспекция във връзка с развитието на основните стълбове на банковия съюз. Специално място е отредено на предпоставките за изграждане на банковия съюз в корелация с ключовите елементи на финансовата реформа в ЕС. Интерес представлява изготвения от доц. К. Симеонов статистически обзор на банковия сектор и публичните финанси в ЕС, както и проследяването на идеята за поетапно създаване на банковия съюз. В този контекст е направен преглед на иницираните през последните години реформи и инициативи в сектора на финансовите услуги, както и икономическия преглед на финансовото регулиране, в т.ч. и мерките в областта на ограничаването на „паралелната банкова система“. В дисертацията е разгледан задълбочено единния надзорен механизъм, в т.ч. разделението на правомощията между ЕЦБ и националните компетентни органи по отношение на обхвата, специфичните правомощия, макропруденциалния надзор, провеждането на разследвания и др. Обект на специално внимание в трета глава е първия стълб на банковия съюз, който е залегнал в основата на Единния надзорен механизъм, а в четвърта глава - създаването на втория основен стълб в банковия съюз, а именно Единният механизъм за преструктуриране. Пета глава е посветена на изграждането на Единната схема за гарантиране на влоговете в банките, а шеста глава – на Единния наръчник за регулиране на банковите услуги. Седма глава разглежда възможността за участие в банковия съюз и за държави членки извън еврозоната.

Във връзка с дебата по отношение управлението на банковите кризи подробно са разгледани редица законови и нормативни изисквания, вкл. директивата за възстановяване и преструктуриране на кредитните институции и инвестиционните посредници, Директива 36 на ЕС/2013 г., Регламент 806/2014 г. за единния механизъм за преструктуриране и инструментите за преструктуриране. Дисертантът представя и някои от сериозните критики към единния механизъм за преструктуриране, като отделя специално внимание на ролята на единния фонд за преструктуриране.

Като последващ елемент на банковия съюз доц. К. Симеонов разглежда единната схема за гарантиране на влоговете и развитието на хармонизираните правила на ЕС за националните схеми за гарантиране на влоговете /като е направено задълбочено сравнение между директивите от 1994 и 2014 г./ и е отделено внимание на дебата в научните и финансовите среди относно единната схема за гарантиране на

влоговете. Направен е и преглед на развитието на правилата за гарантиране на влоговете в България. Специален акцент е поставен върху приемането на единния наръчник за регулиране на банковите услуги като противовес на фрагментирането на вътрешния пазар на ЕС и важно средство при изграждането на надежден банков съюз. Анализирани са ролята на изискванията на Директива 36/2013 г. на ЕС и Регламент 575/2013 във връзка с пруденциалните изисквания и приложението на стандартите на Базел 3 и подобряването на качеството на капитала в новата капиталова рамка.

Дисертантът разглежда задълбочено възможността за държавите членки извън еврозоната да участват в банковия съюз, в т.ч. предимствата и недостатъците за по-малките банков пазари и по-специално позицията на България преди приемането на единната европейска валута.

В заключение, дисертантът успешно реализира поставените цели на изследването, като представя задълбочен анализ на правната рамка, предимствата, недостатъците и предизвикателствата за участие в банковия съюз. Обосновава необходимостта от създаване на банков съюз за държавите – членки на еврозоната, като разглежда съюза в качеството му на съществена част от по-големия проект за реформите по финализирането на Икономическия и паричен съюз и създаването на фискален съюз. Сериозно е обоснована тезата за по-ранно присъединяване на държавите членки извън еврозоната, в т.ч. и Р България към банковия съюз – като едно сложно решение, което трябва да вземе предвид предимствата, недостатъците и предизвикателствата, свързани с ускоряването на тези процеси.

5. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд

Дисертационният труд представя докторанта като ерудиран, интелигентен, трудолюбив и добросъвестен изследовател, подходил отговорно към дисертационното изследване. Широката обща култура на доц. д-р К. Симеонов, познанията му в различни области на научното знание – политология, международни отношения, финанси и банково дело са му дали възможност да създаде научен продукт, отличаващ се с висока информираност, задълбоченост и критичен поглед върху тенденциите в изследваната област. Представеният за рецензиране дисертационен труд е плод на добросъвестна изследователска дейност на докторант с теоретически и специализирани познания в тази област, придобити като резултат от задълбочена научна самоподготовка и богат практически опит. В дисертацията е използвана и широка гама от изследователски методи.

Приносите на дисертационния труд можем да търсим в редица направления:

- Изследването на доц. К. Симеонов представлява задълбочен анализ на концептуалната рамка и предпоставките, свързани със създаването на банковия съюз. Проблемът за създаването на банковия съюз се извежда като цялостна нова концепция, част от финализирането на икономическия и паричен съюз в рамките на Европа. Като цяло дисертацията е оригинален,

обемист, много сериозен и задълбочен анализ на състоянието и перспективите на банковия съюз. Дисертантът много точно и обосновано посочва обективните причини, които правят темата толкова съвременна и значима, както и степента на разработеност в контекста на промените в глобален и национален мащаб. Освен важна и актуална, проблематиката на дисертационния труд е полезна за днешните реалности и перспективите за развитието на банковия съюз в Европа. Посочената изворова и изследователска база представляват добра основа за разрешаване на поставените изследователски задачи.

- Проведеното от дисертанта изследване доказва, че създаването на банковия съюз е една наложителна реформа във финансовите пазари на ЕС и в сферата на доизграждане на Икономическия и паричен съюз /с което се потвърждава заложената в дисертацията теза/. Доц. д-р К. Симеонов доказва, че за България едно по-ранно членство в банковия съюз ще представлява необходимо въвеждане на своеобразен банков борд, към законодателния борд, породен от пълноправното членство в ЕС от 2007 г.
- За задълбоченото и изчерпателно изясняване на избраната тема допринася и логическата структура на изследването, както и реализирането на поставените изследователски цели, задачи и допускания. Изследването на актуалните аспекти в разглежданата проблематика е научно и фактологически обосновано, като за целта умело е използван интердисциплинарния и комплексен подход, като са ползвани множество публикации, информационно-аналитични материали и други източници. Избраният от автора подход му позволява да изследва в дълбочина предпоставките, които играят съществена роля за изграждането на банковия съюз, като се търси решение за преодоляването на някои проблеми, свързани с релацията между банковите системи и публичните финанси. Към формулираните дотук положителни страни на композиционното изграждане и методологията на дисертационния труд следва да се добави и положителната оценка на изложението, което съчетава в логическо единство факти, анализи, изводи и препоръки. По този начин докторантът е демонстрирал задълбочено познаване на обекта и предмета на изследване. Стилът на изложение е научен и разбираем, текстът на дисертационния труд коректно ограничава авторските изводи и анализи от използваните текстове на други автори.
- За първи път в специализираната научна литература по проблема се изследват задълбочено предимствата и недостатъците за потенциалните участници в банковия съюз на държавите членки извън Евроната, както и конкретните ползи и предизвикателства за България. Дисертантът обосновава необходимостта от възприемане на подход за по-ранно присъединяване на България към банковия съюз. Прави впечатление изчерпателността на разглежданите аспекти, в т.ч. всеки един от стълбовете на

банковия съюз, единния надзорен механизъм, единния механизъм за реструктуриране, единната схема за гарантиране на влоговете и единния наричник за банковите услуги.

- Научните приноси на докторанта могат да бъдат открити и в трите основни направления, изискуеми при оценката на дисертационен труд: новост в науката, обогатяване на съществуващи знания, приложение на научните постижения в практиката. Изразявам пълно съгласие с формулираните от докторанта основни научни приноси.
- Представеният за защита дисертационен труд има характера на завършено научно изследване. Получените научни резултати имат приносен характер, което ми дава основание да считам, че дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение. Авторефератът отразява основните положения и научните приноси на дисертационния труд. Направен е съгласно изискванията на ЗРАСРБ. Резултатите от научните изследвания са практически приложими като лекционни и учебни материали.

Наред с всичко положително, към така представеното дисертационно изследване могат да бъдат отправени и някои препоръки с оглед подобряване работата на докторанта в бъдещата му изследователска дейност. Считам, че могат да бъдат преодолени известни диспропорции в композиционно отношение, като тежест на отделните глави и параграфи. Последното, разбира се е авторово виждане и казаното в никакъв случай не намалява стойността на изследването.

Анализът на предложения дисертационен труд ми дава аргументирано основание да подкрепя изследването, което характеризира автора като изграден и креативен учен, високо компетентен и задълбочен изследовател. Предвид на гореизложеното с пълна убеденост давам положителна оценка на дисертационния труд на доц. д-р Калоян Димитров Симеонов и предлагам на високоуважаваното научно жури да вземе решение да му бъде присъдена научната степен „Доктор на политическите науки“ по професионално направление 3.3. „Политически науки /Европеистика – Икономически изследвания на ЕС/“.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Проф. д-р Мария Видолова

05.05.2016 г.

София